

COURSES FOR EVOLUTIONARY DEVELOPMENT OF EUROPIAN MILITARY FORSES

Kalin V. Gradev

Defense and staff Faculty, Rakovski National Defense College, Sofia, Bulgaria, k.gradev@rndc.bg

Abstract: *From many years the EU is trying to protect its own unique in multitude spheres. The last decade show new opportunities and treats that were unknown till now and this was a turning point in scope of security at all levels – political, military, economical, informational, social and infrastructure. Planning and timely release of information, at all levels, needs to be ensured from the earliest stage possible, and the most important, with appropriate forces. There were a lot of possibilities to build and develop EU armies from the beginning of EU, but in nowadays this theme is critical point for foreign and security Policy. Today’s Treaty-based framework and process will be a driver for closer cooperation in development of defense capabilities, based for the first time on binding commitments undertaken by each Member State which decides to participate. This will help to enhance the efficiency and output of European defense and to implement the EU level of ambition.*

Keywords: *courses for development, EU, military forces*

ВАРИАНТИ ЗА ЕВОЛЮЦИОННО ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ

Калин В. Градев

Европейският съюз има своя собствена, разработвана в продължение на дълги години външна политика и политика за сигурност, която му дава възможност да взема решения и действия, като едно цяло по световни проблеми. Основната амбицията е била и си остава засилването на общото разбиране за комплексната глобална и социална същност на европейската сигурност, което да позволи предвиждане на новите заплахи и да се предлагат възможности за тяхното овладяване. Това се осъществява, чрез Общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) на Европейския съюз, която представлява система за сътрудничество между страните-членки по въпросите на международната политика. Тя се приема от участващите страни като основен инструмент за запазване на националните интереси, в епохата на растяща глобална взаимозависимост.

Целта на ОВППС е запазване идентичността на ЕС и поддържане на сигурността на международно ниво в условия на постоянно променящата се световна среда за сигурност. Предоставеният механизъм за действие в тази сфера е политическото сътрудничество между държавите членки, което се изгражда постепенно и прагматично на базата на политически консенсус. Това изрично се подчертава в Дял V от Договора за Европейския съюз (ДЕС), касаещ общите разпоредби относно външната дейност на Европейския съюз и специфичните разпоредби, относно ОВППС, по-специално Глава 2 (Раздел 2, членове 42—46), свързани с Общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО)“, както и протоколи № 10 и 11 и декларации 13 и 14.

Пътят до достигане до настоящата ситуация преминава през много перипетии и противопоставяне, както в европейски, така и в глобален аспект.

Идеята за възникване на обща отбрана и общи европейски сили възниква преди 68 години, когато тогавашният премиер на Франция Рене Плевен разработва специален проект, съгласно който създаването на европейска армия не следва да е резултат от механичното обединяване на националните въоръжени сили, а да бъде адаптирана към общи цели и ръководена от общи органи, под единно политическо и военно европейско командване. Френското предложение за изграждане на Европейска отбранителна общност (ЕОО) се основава изцяло върху наднационалния принцип. То предвижда създаване на обединени въоръжени сили под единно командване, финансирани от общ бюджет. Тази концепция обаче търпи редица промени и еволюира през годините.

По-нататък с подписания на 27 май 1952 г. договор за Европейска отбранителна общност, предвиждащ създаването на представената наднационална военна организация, се подготвя проект за създаване на Европейска политическа общност (ЕПО), с цел икономическата и военна интеграция да бъде допълнена с политическа.

През 1954 г., до голяма степен в отговор на неуспешната реализация на пакта „Плевен“, въз основа на корекция в договора от Брюксел се създава Западноевропейският съюз (ЗЕС) с цел взаимно сътрудничество за отблъскване на всяка проява на агресия.

През 1993 г. влиза в сила Маастрихтският договор, който включва към Общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) и въпросите за формирането на обща отбранителна политика, които с течение на времето се очаква да се преобразуват в съвместна отбрана и респективно в обща отбранителна система. Счита се, че Маастрихтският договор е опит на Европа да се еманципира от външни зависимости и че европейците следва сами да организират своята отбрана.

С договора от Амстердам (1997 г.) на ЗЕС е отредена ролята съвместно с европейските институции да съдейства за изграждане на общ европейски отбранителен капацитет. На 13 ноември 2000г. на среща на министрите на ЗЕС в Марсилия се взема решение за постепенно прехвърляне на функциите и задачите от Западноевропейския съюз към изграждащите се в рамките на ЕС – Обща външна политика и политика за сигурност, както и политика за сигурност и отбрана. На 1 януари 2002 г. Институтът за изследване на сигурността и Сателитният център на ЗЕС преминават към ЕС. След влизането в сила на договора от Лисабон на 1 декември 2009г., целите и задачите на ЗЕС се припокриват в основни линии с общата политика за сигурност и отбрана, както и с клаузата за взаимоотбрана, която Лисабонският договор инкорпорира в чл.42(7) на Договора за Европейския съюз.

По време на испанското председателство се взема решение за прекратяване на организацията, като на 30 юни 2011 г. официално е обявено прекратяването на ЗЕС. Промяната в наименованието от Европейска политика за сигурност и отбрана (ЕПСО) на Обща политика за сигурност и отбрана (ОПСО) става с Договора от Лисабон 2009 г., с който бе създадена длъжността върховен представител на ЕС по въпросите на външните работи.

Следва да се отбележи, че излизането на Великобритания след 44 години членство в Европейския съюз, появата на новата американска администрация на Доналд Тръмп и неговите изявления по отношение на Съюза и НАТО, отношенията на ЕС и САЩ с Русия и Турция, миграционната и бежанска криза, както и изборите в Германия и Франция доведоха до мобилизиране на политическа воля и появата на следните основни документи:

новата Глобална стратегия за външната политика и политиката на сигурност на Европейския съюз – Обща визия, общи действия: по-силна Европа;

на Единния пакет за сигурност и отбрана. (На 30 ноември 2016г. Върховният представител на ЕС по въпросите на външните работи и политиката на сигурност – Ф. Могерини обяви рамка с три ключови елемента – план за прилагане на Европейската глобална стратегия; план за прилагане на съвместната декларация НАТО-ЕС, както и план за действие по отношение на Европейската отбранителна индустрия с цел да бъде силна, интелигентна и иновативна, и свързан с иницирането на Европейски фонд за отбрана, предвиждащ 25 милн. евро в европейския бюджет

през 2017г. за съвместни инвестиционни проекти за изследвания и развитие на технологии в сектор отбрана, който до 2020г. се планира да достигне 90 милиона евро, а в дебата за следващата Многогодишна финансова рамка след 2020г., Европейската комисия предвижда създаване на отделна програма за изследвания в отбраната, която да наброява 500 милиона годишно. https://eeas.europa.eu/topics/common-foreign-security-policy-cfsp/16164/remarks-by-the-highrepresentative-mogherini-on-the-adoption-of-the-european-defence-action-plan_en) Това ще бъде от една страна тест за единодействието на институциите и Лисабонския договор, а от друга ще покаже ключовата роля в процеса на вземане на решение на правителствата на държавите-членки и респективно техните национални парламенти.

Бялата книга за Бъдещето на Европа, поставяща акцент върху сигурността и отбраната в петте сценария за развитието на ЕС до 2025г., както и върху необходимостта от значителни усилия за консолидация на европейските лидери около запазване единството на Европа и формиране на обща стратегическа визия;

Римската декларация (подписана от 27-те лидери в ЕС по случай 60 години от Римските договори), акцентираща върху необходимостта от по-сигурна и защитена Европа и от силна Европа на глобалната сцена, което е свързано със създаването на поинтегрирана и конкурентноспособна отбранителна индустрия и укрепване на Общата сигурност и отбрана в сътрудничество и допълняемост към НАТО.

В последните години се наблюдава засилено сътрудничество в областта на ОВППС/ОПСО от страна на държавите-членки, за да предоставят такива способности за нуждите на ЕС.

В съответствие с член 17, параграф 4 от ДЕС са включени т. нар. „Петерсбергски задачи“ (През юни 1992 г. в Петерсберг, Германия, страните членки на Западноевропейския съюз (ЗЕС)² (някои от които вече въввлечени в кризата на Балканите) се обединяват около решението за по-широка концепция за сигурност), които обхващат: хуманитарните, спасителните, мироопазващите мисии и мисии с използване на бойни формирования за управление на кризите, в това число и за омиротворяване. Те са част от ОВППС и Общата политика за сигурност и отбрана и в които могат да участват всички държави членки на Европейския съюз с изключение на Дания (Дания не участва в изготвянето и осъществяването на решения и действия на Съюза, свързани с въпросите на отбраната в съответствие с Протокол № 5 към Договора от Амстердам.) Обхватът на задачите от Петерсберг е разширен по силата на член 43 от ДЕС, макар че е в духа на вече договореното по време на Европейския съвет от Солун и съгласно Приоритетна цел 2010 и включват:

- съвместни действия в областта на разоръжаването;
- хуманитарни и евакуационни мисии;
- мисии за съвет и помощ във военната област;
- мисии за предотвратяване на конфликти и поддържане на мира;
- мисии с използване на военна сила за управление на кризи, включително умиротворителни мисии и стабилизиращи операции след края на конфликти.

Това разширение на обхвата на мисиите е фокусирано предимно върху стратегическите интереси на ЕС. Така, чрез разширяване на обхвата на операциите на ОПСО, отвъд рамките на Петерсбергските задачи (мироопазване, хуманитарни и спасителни), ЕС придобива правен инструмент за „по-твърди“ операции. Тази промяна дава допълнителна гъвкавост при справяне със заплахите и предприемане на общо действие в техен отговор. Всички тези мисии и задачи имат за цел да допринесат в борбата срещу тероризма, включително чрез предоставяне на подкрепа на трети страни в борбата срещу тероризма на тяхна територия.

За постигане изпълнението на целите на ОПСО някои страни-членки са предприели действия да обединят своя капацитет, техника и наличен състав. На тази база са се сформирали редица съвместни Европейски сили на отделни страни-членки.

Основните „ЕВРОСИЛИ“ сформирани на тази база са:

Еврофор, която прегрупира сухопътните сили между Испания, Франция, Италия и Португалия;

Еврокорпус, която прегрупира сухопътните сили между Германия, Белгия, Испания, Франция и Люксембург;

Евромарфор, която прегрупира военноморските сили между Испания, Франция, Италия и Португалия;

Европейска въздушна група, която прегрупира военновъздушните сили между Германия, Белгия, Испания, Франция, Италия, Нидерландия и Обединеното кралство.

Европейско въздушно-транспортно командване, което обедини транспортните командвания на Франция, Германия, Белгия, Люксембург, Испания и Холандия. Италия е в процес на присъединяване.

Изложеното по-горе е в съответствие със съществуваща конкретна препратка на член 42, параграф 3 от ДЕС, относно предоставянето на разположение на ЕС военни и граждански способности (включително многонационални сили) за реализирането на ОПСО.

Основен орган за извършване на наблюдение върху процеса за определяне на възможностите за развитие на способности, а така също за предприемане мерки за „укрепване на производствената база в сектора на отбраната“ и за „участие в определянето на европейската политика в областта на отбранителните способности и въоръжаването“ е Европейската агенция по отбраната (ЕАО). Тя е основана през 2004 г. със седалище Брюксел. Работата ѝ е да подпомага страните-членки и Съвета на ЕС в изграждането и усъвършенстването на европейските отбранителни способности, свързани с повишаване на потенциала за управление на кризи и устойчиво развиване на европейската политика по въпросите на сигурността и отбраната. Министрите на отбраната на страните-членки на ЕС (без Дания) дават основните напътствия и препоръки за работа на ЕАО. Тези препоръки и напътствия се възлагат от Направляващия борд на ниво министри на отбраната. Направляващия борд се събира два пъти в годината, председателстван от върховния представител / заместник-председател на ЕС.

Агенцията осъществява това, като подпомага осигуряването на по-координиран подход към производството и доставките на въоръжения и отбранителна техника, както и към научните изследвания в областта на отбраната и техническото развитие. Агенция работи в тясно сътрудничество с Военния секретариат на ЕС, Военния комитет, Европейската комисия и други структури в ЕС. Развитие на способностите в ЕС се координира с развитието на способностите в НАТО с цел избягване на дублиране и спестяване на ресурси.

В бялата книга за бъдещето на Европа са разгледани пет сценария за бъдещето на Европа. Те предлагат поглед върху потенциалното състояние на Съюза до 2025 г. в зависимост от избора, който ще направят страните му членки. Всеки от сценариите отчита въздействие върху всяка от основните политики определени в ЕС, а именно: единен пазар и търговия; икономически и паричен съюз; Шенген, миграция и сигурност; външна политика и отбрана; бюджет на ЕС; способност за постигане на резултати.

Отправната точка за всеки сценарий е, че 27-те държави членки продължават да съществуват заедно като Съюз.

Петте сценария имат илюстративен характер, за да подтикнат към размисъл. Те не са подробни планове или предписания за политиката, а по-скоро възможности, които включват запазване на сегашното положение, промяна на обхвата и приоритетите, и частичен или колективен скок напред. Задължително е да се спомене, че различните сценарии се припокриват в много отношения, поради което те не са взаимно изключващи се, нито са изчерпателни сами по себе си.

Всъщност мнозинството от политически анализатори, обективно смятат, че крайният резултат несъмнено ще изглежда по различен начин от представените тук сценарии, но единствено и само ЕС-27 ще реши съвместно коя комбинация от характеристиките на петте сценария ще помогне по най-добрия начин Съюза да се развие в посока, която е в интерес на сигурността и отбраната му.

За целите на изследването са разгледани направленията по сценарии обвързани единствено и само със сигурността и отбраната, въпреки, че са в различни политики.

Сценарий 1: Продължаваме, както досега.

В този сценарий ЕС-27 продължава по поетия път и се съсредоточава върху изпълнението и усъвършенстването на настоящата си програма за реформи. Борбата срещу тероризма се активизира в съответствие с готовността на националните органи да обменят разузнавателна информация. Сътрудничеството в областта на отбраната се задълбочава от гледна точка на изследователската дейност, промишлеността и съвместните обществени поръчки. Държавите членки решават да обединят определени военни способности и да повишат финансовата солидарност по отношение на мисиите на ЕС в чужбина. Управлението на външните граници е основна отговорност на отделните държави, но сътрудничеството се засилва благодарение на оперативната подкрепа на Европейската агенция за гранична и брегова охрана. Изрично се набляга върху по-тясно сътрудничество в областта на отбраната (Бяла книга за бъдещето на европа - Размисли и сценарии за ЕС-27 до 2025 г. стр 17).

Сценарий 2: Остава само единният пазар.

В сценарий, при който ЕС-27 не може да се договори да прави повече в много области на политиката, той съсредоточава във все по-голяма степен усилията си върху задълбочаването на определени ключови аспекти на единния пазар. Липсва обща решимост за съвместна работа в области като миграцията, сигурността или отбраната, като се правят повече систематични проверки на лицата на националните граници.

Въпросите на миграцията и някои въпроси на външната политика се оставят все повече на двустранното сътрудничество. Решенията по въпросите за хуманитарната помощ и помощта за развитие се разглеждат на национално равнище. Ключов израз се явява „сътрудничеството в областта на отбраната се запазва в сегашната си форма“ (Бяла книга за бъдещето на европа - Размисли и сценарии за ЕС-27 до 2025 г. стр 19).

Сценарий 3: Тези, които искат да правят повече, правят повече.

Това е сценарий, при който ЕС-27 продължава да функционира както днес, но някои държави членки искат да правят повече по общи въпроси, се създават една или няколко „коалиции на желаещите“ да работят заедно в специфични области на политиката. Тези области могат да обхващат по-тясно по въпросите на отбраната, като се възползват от съществуващите правни възможности. Това включва силна обща научноизследователска и промишлена база, съвместно възлагане на обществени поръчки, повече интегрирани способности и повишена готовност за съвместни военни мисии в чужбина.

Няколко държави постигат напредък в областта на сигурността и правосъдието и решават да засилят сътрудничеството между полицейските сили и разузнавателните служби. Те обменят цялата информация в борбата срещу организираната престъпност и свързаните с тероризъм дейности.

Акцентът тук се поставя върху държави, които задълбочават сътрудничеството си в областта на отбраната, като се съсредоточават върху военната координация и съвместното оборудване и по точно чрез „създават корпус от полицейски служители и прокурори, които ще разследват трансграничните престъпни дейности“ и „Създаване на съвместна отбранителна програма за защита на критичната инфраструктура от кибернетични атаки и придобиване на безпилотен летателен апарат за военни цели, който може да бъде използван за наблюдение на морето и сушата, както и при хуманитарни спасителни операции.“ (Бяла книга за бъдещето на европа - Размисли и сценарии за ЕС-27 до 2025 г. стр 21)

Сценарий 4: Правим по-малко, но по-ефективно.

При сценарий, при който е налице консенсус, че е нужно съвместно да се предприемат по-ефективни действия по определени приоритети, ЕС-27 решава да съсредоточи своето внимание и ограничени ресурси върху по-малък брой области и засилва работата си в иновациите, търговията, сигурността, миграцията, управлението на границите и отбраната. Съсредоточава върху върховите постижения в научноизследователската и развойна дейност и инвестира в нови общоевропейски проекти, за да способства за цифровизацията. Полицейските и съдебните органи осъществяват системно сътрудничество по въпросите, свързани с тероризма, за което способства обща европейска агенция за борба с тероризма. Европейската гранична и брегова охрана поема изцяло

управлението на външните граници. Акцентът в областта на отбраната се поставя върху създаването на Европейски съюз за отбрана

Сценарий 5: Правим много повече заедно

При сценарий, при който е налице консенсус, че нито ЕС-27 в сегашния си вид, нито европейските държави поотделно са достатъчно добре подготвени, за да се справят с предизвикателствата на днешния ден, държавите членки решават да споделят повече правомощия и ресурси и да вземат повече решения заедно във всички области. Отбраната и сигурността са приоритет. В условията на пълно взаимно допълване с НАТО се създава Европейски съюз за отбрана. Сътрудничеството по въпросите на сигурността е рутинна практика.

Фигура 1: Обвързаност между направленията за сигурност и отбрана и сценариите

Като извод може да се изведе тезата, че темата за сигурността и отбраната на ЕС присъства приоритетно и в петте сценария, представени в Бялата книга. Извън втория, в който сътрудничеството в областта на отбраната се запазва в сегашната си форма, всички останали поставят акцент върху необходимостта от повече интеграция и по-тясно взаимодействие в отбраната. Сценарии 1 и 3 се фокусират върху по-тясно сътрудничество в областта на отбраната, като при сценарий 3 се предвижда група държави да задълбочават сътрудничеството си в областта на отбраната, като се съсредоточават върху военната координация и съвместното оборудване, а сценарии 4 и 5 акцентират върху създаването на Европейски съюз за отбрана.

Следва да бъде отбелязано, че вторият сценарий за военна интеграция в ЕС на „две скорости“, чрез постоянно структурирано сътрудничество между страните членки продължава да бъде с най-висока степен на вероятност и той се доближава съгласно прегледа по политики до третия сценарий от Бялата книга. Важно е да се отбележи, че тези сценарии са най-близки и до желанието на старите страни-членки, тъй като не изискват промяна на съществуващите договори и са реализируеми в рамките на инструментариума, заложен в Лисабонския договор.

Сценарии 4 и 5 се доближават до федералната логика за единната европейска армия, но както се отбелязва в редица анализи и експертни оценки възможността да се появи европейска армия е или след 10 години (28%), или никога (27%).

След напускането на Великобритания този сценарий има по-голяма степен на вероятност спрямо моментния анализ преди референдума (преди 23 юни 2016г.). Оттеглянето може да бъде възможност за повече интегрираност, предвид категоричното противопоставяне на Обединеното кралство за по-тясна интеграция и превръщането на ЕС в супер държава с много по-голяма самостоятелност в сферата на външната политика, сигурността и отбраната. Тази възможност, обаче, следва да бъде резултат от правилни и навременни политически решения, както на европейско ниво, така и на ниво държави-членки на ЕС.

Европейските сили за отбрана преминавайки от армейски корпус за СВ „висше обединено командване“ за ВВС и „Европейските военноморски сили“ за ВМС, (1951) (Договорът за ЕОО в края на 1951 г. се обособява кръг от шест европейски държави, готови да сформират европейс-

ката армия) през Европейски сили за бързо реагиране (2000) (Хелзинки (10–11 декември 1999 г.), за да се достигне до термина „бойни групи“.

Един от основните подходи за използване на военна сила и сега е основан на концепцията за използване на бойните групи на Европейския Съюз, които възникват поради неспособността на Европейския съюз да гарантира по онова време сигурността на своя континент в началото на конфликта на Балканите е основен двигател за развитието на "Европейската политика за сигурност и отбрана" (ЕПСО, сега ОПСО). Това проличава от направените заключения на срещата на европейските лидери (Съвета на ЕС) в Хелзинки на 10-11 декември 1999 г., където концептуално се отбелязва необходимостта от създаването на "по-малки военни формирования за незабавен отговор с висока степен на готовност, които да са налични и с възможности за развърщане в кратки срокове". Това заключение намира смисъл на по-късен етап след успешно импровизирания опит да се развърне малко военно формирование за операцията „Артемис“ („Артемис“ - първата автономна военната операция на Европейския съюз, която бе стартирана, за да се справи с бързо влошаващата се ситуация на сигурността в Демократична република Конго през лятото на 2003 г.) на ЕС през юни 2003 год. Операцията много успешно показва способността на ЕС да действа с малка сила на разстояние повече от 6000 км от Брюксел. Освен това, доказва необходимостта от по-нататъшно развитие на способности за незабавен отговор в ЕС. Операция "Артемис" става практически модел за развитието на концепцията за бойните групи в ЕС.

Заключението на Съвета в Хелзинки и успешния опит от развърщането на малко бойно формирование за операцията „Артемис“, наложи първоначалното повдигане на идеята за разработване на концепция за бойните групи по време на двустранните френско-британски срещи на върха в Льо Туке на 4 февруари 2003 г. и на 24 ноември 2003 год. на срещата в Лондон. В декларацията от тези срещи на върха между Франция и Великобритания се подчертава необходимостта от по-нататъшно подобряване на европейските способности за планиране и развърщане на силите в кратък срок. Германия също се присъединява към процеса за разработване на такива способности в ЕС.

Въз основа на внесеното предложение от Франция, Великобритания и Германия относно възможните мисии, задачи, командване и управление при оперативно използване на бойните групи на ЕС, Съвета на ЕС стига до извода (през декември 2003 г.), че значителни усилия и работа трябва да бъдат предприети по отношение развиването на способности за бързо реагиране за нуждите на ЕС, с цел изпълнението на Приоритетна цел 2010. Това налага изискването за точно определяне и последващо идентифициране на условията за сформиране на военните формирования за бързо реагиране в операциите на ЕС.

Разглеждайки го като "европейски приоритет" от Приоритетна цел 2010, Военния комитет на ЕС (ВКЕС) поставя задача на Военния секретариат на ЕС да разработи концепция за бойните групи на ЕС. По късно, на работно заседание на ВКЕС на 14 юни 2004 г. се утвърждава концепцията за бойните групи на ЕС. Основната целта на концепцията е да осигури концептуална рамка за подготовка, предоставянето и използването на бойните групи за военни операции на ЕС, изискващи незабавен отговор. През 2006 год., концепцията за бойните групи беше ревизирана и отново утвърдена от ВКЕС.

Съгласно концепцията за бойните групи на ЕС, бойната група е военно-тактическо бойно формирование с висока степен на бойна готовност, което се състои в състав от около 1500 души, включваща усилен национален или многонационален пехотен батальон, подразделения за бойна поддръжка, обслужващи подразделения, комуникационно осигуряване и щаб; оперативно и стратегическо логистично осигуряване. Високата степен на готовност изисква всяка бойна група да бъде подчинена на определен тактически, оперативен и стратегически щаб преди официалното обявяване на готовност за носене на дежурство.

Бойни групи на ЕС могат да бъдат развърнати в кризисен район на разстояние до 15 000 км. от Брюксел и да провеждат операции в рамките на 30 дни, с възможност за удължаване на срока до 120 дни. Това изисква всяка бойна група да бъде логистично осигурена за 30 дни и да бъде в

готовност (утвърден план) за попълване на логистичните запаси при евентуално удължаване на срока на операцията до 120 дни.

В концепцията за бойната група се споменава за „пакет на бойната група“, който може да достигне до 2500 души и може да варира в зависимост от вида на операцията.

От 2007 година насам, четири бойни групи носят дежурство всяка календарна година. Те се ротират на всеки шест месеца, така че две бойни групи носят постоянно дежурство и са в пълна готовност за развърщане. Съгласно графика на дежурствата, две бойни групи застъпват в наряд на 01 януари и сдават дежурството на 30 юни. Втория комплект бойни групи застъпват на 01 юли и сдават на 31 декември. Това означава, че четири бойни групи носят дежурство в една календарна година и други четири се подготвят да застъпят в дежурство.

Всяка бойна група трябва да определи водеща страна и да има ясно дефинирана оперативна командна структура. Бойната група може да бъде сформирана от страна-членка на ЕС или от многонационална коалиция от страни-членки на ЕС. Страни-членки на НАТО, които не са членки на ЕС, и страни-кандидатки за членство в ЕС могат да се включат в състава на бойна група, но не и да бъдат водеща страна. Готовността за участие в състава на бойна група остава национално решение, в съответствие с външно-политическите приоритети на страната. Сертифицирането на бойната група също е национална отговорност в съответствие с установените и съгласувани процедури на ЕС.

Необходимо е да се отчете и факта, че концепцията за бойните групи, като инструмент на ОПСО, все още не е доказала своята полезност като инструмент за бързо реагиране в операции, и че без съществени промени всякакво споразумение за развърщане на бойните групи изглежда малко вероятно. За да влезе в действие концепцията на бойните групи трябва да се постигне политическо единство по определени въпроси. Трябва също да се вземе предвид, че бойните групи на ЕС предлагат конкретен инструмент с ограничени мащаб и устойчивост, който е пригоден за определен брой сценарии и не може да се разглежда като универсален инструмент за управление на кризи. Но отчитайки факта, че ЕС залага на ранното предупреждение, предотвратяването на конфликти в най-ранен стадий и многостранният подход, не бива да се отрича значението на бойните групи в бъдещето развитие на европейските сили за отбрана.

В момента се провеждат разговори в Брюксел за започване на нов процес за преглед и преработване на концепцията, но няма конкретно решение за стартиране на този етап.

Вместо заключение може да се каже, че ЕС е уникален проект, в чийто рамки са обединени националните приоритети и е извършено доброволно сливане на суверенитет, за да се служи успешно на националните и колективните интереси. Пътят на ЕС невинаги е бил лек и той никога не е бил съвършен, но този проект е показал способността си да се реформира и е доказал значението си във времето. Глобалната стратегия за външната политика и политиката на сигурност на ЕС е важна стъпка в процеса на дефиниране на нивото на амбиции на Съюза, неговите стратегически цели и военни способности.

Независимо от бавния процес на стратегическо преосмисляне на средата за сигурност, появата на нов стратегически документ в сферата на сигурността и външната политика на ЕС е положителна крачка, тъй като ситуацията в Близкия Изток, Северна Африка, Украйна и Беларус поражда във все по-висока степен необходимост от стратегическа визия, отчитаща както актуалната динамика, така и новите реалности и предизвикателства пред сигурността и отбраната в Европа.

References:

1. Методиев М., Възможности за използване на бойните групи в операции на европейския съюз. Дисертация, С., издателство ВА, 2016 стр.98

2. Бяла книга за бъдещето на Европа - Размисли и сценарии за ЕС-27 до 2025 г. Европейска комисия COM(2017) 2025 от 1 март 2017 г. Rue de la Loi/Wetstraat, 200 1040 Bruxelles/Brussels +32 2 299 11 11

3. Панайотова М., Сигурността и отбраната на ЕС след Лисабонския договор и стратегическата концепция на НАТО от 2010 г., институт за икономическа политика, 2017

4. Глобалната стратегия за външната политика и политиката на сигурност на ЕС.
https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_bg_version.pdf

5. Общата политика за сигурност и отбрана.
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/bg/FTU_6.1.2.pdf